

Tieslietu ministerija

Projekts Nr.JUST/2010/KPEN/AG/1546 "Atjaunojošā taisnīguma aktuālas problēmas, risināšanas perspektīvas Eiropas Savienībā"

Konference „Mehānismi cietušo kompensācijai kriminālprocesā Eiropas Savienībā”

2013. gada 22.maijs

LIETUVAS VALSTS KOMPENSACIJAS NOZIEGUMOS CIETUŠAJIEM

CIETUŠO FONDS

- Dibināts saskaņā ar Lietuvas Republikas likumu Par vardarbīgos noziedzīgos nodarījumos radīto zaudējumu kompensāciju. Likums pieņemts 2005. gada 30. jūnijā.
- Fondu pārvalda Lietuvas Republikas Tieslietu ministrija.
- Valsts ar fonda palīdzību kompensē materiālos un nemateriālos zaudējumus, kas radīti pēc 2005. gada 1. jūlija paveiktos vardarbīgos noziedzīgos nodarījumos.

VARDARBĪGA NOZIEDZĪGA NODARĪJUMA DEFINĪCIJA

- Darbība, kas atbilst vardarbīgam noziedzīgam nodarījumam saskaņā ar Lietuvas republikas Krimināllikumā sniegto definīciju, un kuras ietvaros apzināti nogalināts cilvēks, nodarīti smagi vai mazāk smagi bojājumi šīs personas veselībai.

VAI

- Rīcība, kurā izpaužas mazāk smaga, smaga vai sevišķi smaga nozieguma elementi pret cilvēka brīvību, cilvēka seksuālās pašnoteikšanās brīvību un neaizskaramību.

To noziegumu saraksts, kuru rezultātā radītos zaudējumus kompensē, apstiprināts ar Lietuvas Republikas Tieslietu ministrijas rīkojumu.

VARDARBĪGA NOZIEDŽĪGU NODARĪJUMU SARAKSTS

Citas valsts vai Starptautiskas publiskas organizācijas pārstāvja slepkavības mēģinājums	Dzimumtieskmes apmierināšana, pārkāpjot nepilngadīgas personas seksuālās pašnoteikšanās brīvību un neaizskaramību	Vecāku, aizbildņu vai citu bērna likumīgo pārstāvju tiesību ļaunprātīga izmantošana	Narkotiku vai psihotropo vielu zādzība, izspiešana vai cita veida pretlikumīga iegūšana	Personu, kuras sargā Starptautiskās humanitārās tiesības, ievainošana vai spīdzināšana, vai cita nežēlīga izturēšanās pret šīm personām	Ar civiliedzīvotāju un to īpašuma aizsardzību kara laikā saistīto starptautisko humanitāro tiesību pārkāpumi
Civiliedzīvotāju vai kara gūstekņu piespiedu izmantošana ienaidnieka bruņotajos spēkos	Kodolmateriālu un radioaktīvo materiālu vai citu jonizējošās radiācijas avotu nelikumīga turēšana īpašumā	Draudi civiliedzīvotājiem vai personai, kas veic valsts pārvaldes funkcijas	Civiliedzīvotāju deportācija no okupētas valsts	Tiesneša, prokurora, pirmstiesas izmeklētāja vai tiesu izpildītāja darba kavēšana	Pretošanās civiliedzīvotājiem vai personai, kas veic valsts pārvaldes funkcijas
Genocīds	Līdzdalība	Pilnvaru ļaunprātīga izmantošana	Slepkavība	Nemieri	Jaundzimušā nogalināšana
Kūdišana uz pašnāvību vai pašnāvības veicināšana	Vardarbība pret padoto	Smagu miesas bojājumu nodarīšana	Slepkavība, kas izdarīta stipra psihiska Uzbudinājuma stāvoklī	Vieglu miesas bojājumu nodarīšana	Pretlikumīga brīvības atņemšana
Laupīšana	Piespiedu darbs	Izvarošana	Seksuāls uzbrukums	Seksuāla izmantošana	Agresija
Bērna nolaušana vai maiņa	Bērnu tirdzniecība	Bērna izmantošana pornogrāfiska rakstura materiālos	Neatļauts militārs uzbrukums	Cilvēku tirdzniecība	Aizliegtu kara līdzekļu izmantošana
Lidmašīnas, kuģa vai stacionāras platformas uz kontinentāla šelfa sagrābšana	Narkotisko vai psihotropo vielu ievadīšana pret personas gribu	Liecinieka, cietuša, eksperta, speciālista vai tulkotāja iespaidošana	Cietuša iespaidošana, lai tas vienotos ar likumpārkāpēju	Ieslodzījuma vietas darbības traucēšana	Ieslodzītā atbrīvošana, ko aizliedz starptautiskās tiesības
Ieslodzītā bēgšana	Terora akts	Amata ļaunprātīga izmantošana	Ķīlnieku sagrābšana	Mantas izspiešana	Ieslodzītā atbrīvošana
Smagi miesas bojājumi, kas nodarīti stipra psihiska uzbudinājuma stāvoklī	Vardarbības draudi pret augstākstāvošu amatpersonu	Lietuvas Republikas prezidenta slepkavības mēģinājums	Starptautisko tiesību sargātas personas slepkavība	Militārpersonas terorizēšana	Iesaistīšanās prostitūcijā
Valsts apvērsums	Palīdzība pašnāvības veikšanā	Rīcība, neievērojot citu cilvēku gribu			

PERSONAS, KAS VAR SAŅEMT KOMPENSĀCIJU

- Lietuvas Republikas pilsonis;
- Citas ES dalībvalsts pilsonis;
- Jebkura cita persona, kas likumīgi drīkst pastāvīgi uzturēties Lietuvā vai jebkurā citā ES dalībvalstī
- Gadījumā, ja to nosaka Lietuvas Republikas parakstītās starptautiskās vienošanās, cita persona,
kas cietusi vardarbīgā noziedzīgā nodarījumā un saņēmusi kompensāciju par materiālajiem un/vai nemateriālajiem zaudējumiem, kas radīti vardarbīgā noziedzīgā nodarījumā rezultātā, vai tiesā apstiprinājusi vienošanos par šādu zaudējumu kompensāciju vai novēršanu.

KOMPENSACIJAS PIEŠKIRŠANAS PRIEKŠNOTEIKUMI

- Vardarbīgs noziedzīgs nodarījums paveikts Lietuvas Republikas teritorijā vai uz kuģa vai lidmašīnā, kas reģistrēta Lietuvā;
- vardarbīgā noziedzīgā nodarījumā radītie zaudējumi nav kompensēti;
- iesniegums par vardarbīgā noziedzīgā nodarījumā radīto zaudējumu kompensāciju iesniegts desmit gadu laikā pēc tiesas sprieduma, izņemot gadījumus, kad termiņu nav iespējams ievērot svarīgu iemeslu dēļ.

NEPIECIEŠAMIE DOKUMENTI

- Personu apliecinošs dokuments;
- Tā tiesas sprieduma kopija, ar kuru tiek piešķirta kompensācija par materiālajiem vai nemateriālajiem zaudējumiem, vai tiesas apstiprināta vienošanās par šādu zaudējumu kompensāciju vai novēršanu;
- Izziņa par to, ka zaudējumus nav iespējams atlīdzināt, vai tiesu izpildītāja sagatavots apliecinājums par to, ka zaudējumi nav atlīdzināmi objektīvu iemeslu dēļ, izņemot gadījumus, kad persona, kas radījusi zaudējumus, ir mirusi.

MAKSIMĀLAIS KOMPENSĒJAMO ZAUDĒJUMU APMĒRS

- Ja vardarbīga noziedzīga nodarījuma rezultātā apzināti laupīta cilvēka dzīvība
 - Materiālie zaudējumi LTL 13 000 /~ EUR 3770, nemateriālie zaudējumi LTL 15 600 / ~ EUR 4520
- Ja vardarbīga noziedzīga nodarījuma rezultātā nodarīti smagi miesas bojājumi
 - Materiālie zaudējumi LTL 10 400 /~ EUR 3015 un nemateriālie zaudējumi LTL 13 000 / ~ EUR 3770
- Cits vardarbīgs noziedzīgs nodarījums
 - Materiālie zaudējumi LTL 7800 /~ EUR 2260 un nemateriālie zaudējumi LTL 10 400 / ~ EUR 3015.

PERSONAS, KAS VAR SAŅEMT KOMPENSĀCIJU AVANSĀ

- Vardarbīgo noziedzīgo nodarījumu upuri;
- Vardarbīgos noziedzīgos nodarījumos nogalināto personu laulātie, bērni, vecāki, adoptētie bērni, audžuvecāki un apgādājamie.

PRIEKŠNOTEIKUMI KOMPENSĀCIJAS SAŅEMŠANAI AVANSĀ (1)

- Turpinās kriminālprocess par attiecīgo vardarbīgo noziedzīgo nodarījumu, un persona atzīta par civilprasītāju; VAI
- Ar izpildāmu tiesas spriedumu atzīts, ka izdarīts vardarbīgs noziedzīgs nodarījums, taču nav iesniegta prasība par radīto zaudējumu kompensēšanu; VAI
- Prasība ir anulēta bez izmeklēšanas; VAI
- Pastāv apstākļi, kuros kriminālprocess nav iespējams:
 - noziedzīgu nodarījumu paveikusi persona, kas saskaņā ar starptautiskajiem tiesību aktiem ir imunitāte pret kriminālo tiesvedību;
 - noziedzīgu nodarījumu paveikusi persona, kuras vecums noziedzīgā nodarījuma veikšanas brīdī neļauj saukt šo personu pie kriminālatbildības;
 - likumpārkāpējs ir miris.

PRIEKŠNOTEIKUMI KOMPENSĀCIJAS SAŅEMŠANAI AVANSĀ (2)

- Vardarbīgs noziedzīgs nodarījums paveikts uz kuģa vai lidmašīnā, kas reģistrēta Lietuvā;
- Persona, kas radījusi zaudējumus, nav brīvprātīgi kompensējusi materiālos zaudējumus vai ietvertu, kompensēto un atlīdzināto zaudējumu apjoms nav sasniedzis maksimālo kompensējamo zaudējumu apjomu.

PRIEKŠNOTEIKUMI KOMPENSĀCIJAS SAŅEMŠANAI AVANSĀ (3)

- Nav konstatēti apstākļi, kas izslēgtu iespēju saņemt avansā kompensāciju par vardarbīgā noziedzīgā nodarījumā radītiem zaudējumiem:
 - pret cietušo ir uzsākta krimināllieta par vardarbīga noziedzīga nodarījuma veikšanu;
 - brīdī, kad pret cietušo veikts vardarbīgs noziedzīgs nodarījums, cietušais ir notiesāts;
 - vardarbīga noziedzīga nodarījuma veikšanas brīdī pret cietušo ir izdots tiesas izpildraksts saskaņā ar likumu Par organizētās noziedzības novēršanu
 - persona ļaunprātīgi izmanto tiesības avansā saņemt kompensāciju par vardarbīgā noziedzīgā nodarījumā radītajiem zaudējumiem.

MAKSIMĀLAIS AVANSĀ IZMAKSĀJAMĀS KOMPENSĀCIJAS APJOMS

- Maksimālais avansā izmaksājamās kompensācijas apjoms par materiāliem un nemateriāliem zaudējumiem ir puse no parastā kompensācijas apjoma (izņemot atsevišķus gadījumus)

- Materiālie zaudējumi, ko var kompensēt avansā:
 - izdevumi, kas saistīti ar ārstēšanos;
 - nesaņemtie ienākumi, ko cietušais būtu saņēmis, ja nebūtu nodarīts kaitējums viņa/-s veselībai;
 - bērnu izdevumi, kas nepārsniedz 12 minimālās mēnešalgas, ja persona mirusi vardarbīga noziedzīga nodarījuma rezultātā;
 - nesaņemtie ienākumi, ko apgādājamie saņēma vai bija tiesīgi saņemt, kad mirušais bija dzīvs, ja persona mirusi vardarbīga noziedzīga nodarījuma rezultātā.

IZSKATĪTO PIETEIKUMU SKAITS

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Saņemtie pieteikumi	11	76	136	122	220	250	290	322
Apmierinātās prasības	0	20	54	62	166	195	226	241
Atteikumi	11	56	82	59	54	55	64	81
Piešķirto kompensāciju kopsumma (tūkstoši LTL/EUR)	-	56	247	266	1600	1900	2000	2024

IZSKATĪTIE PIETEIKUMI (2006-2012)

IZSKATĪTIE PIETEIKUMI PĒC NOZIEGUMU VEIDA (2012)

